

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **R. O.**, zastoupeného opatrovníkem S. o. z. e., zastoupeného Mgr. Liborem Buchtou, advokátem se sídlem Dukelských hrdinů 23, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 1. 2007, č. j. 65 Az 300/2005 - 19,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 1. 2007, č. j. 65 Az 300/2005 - 19, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 3. 8. 2005, č. j. OAM-1317/VL-10-12-2005, o neudělení azylu pro nesplnění podmínek podle § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatel ve své kasační stížnosti, resp. v jejím doplnění, jež ovšem spočívalo pouze v přesnějším pojmenování jejích důvodů (uvedení příslušných ustanovení zákona) uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), když namítá jednak nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a dále pak nepřezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu spočívající v nedostatku jeho důvodů a v jiných vadách řízení před soudem.

Stěžovatel má jednak za to, že se krajský soud dopustil zásadního pochybení v souvislosti s aplikací ust. § 12 zákona o azylu, neboť na jedné straně konstatoval, že stěžovatel opustil vlast z důvodu své politické činnosti, nicméně v následující větě uzavřel, že tento důvod nelze podřadit pod důvody vyjmenované v § 12 zákona o azylu. Stěžovatel v tomto závěru spatřuje velký a zjevný rozpor, navíc není vůbec odůvodněn, soud se ani nevypořádal se žalobními body; proto považuje jeho rozhodnutí za nezákonné a nepřezkoumatelné. Dále stěžovatel uvádí, že pojem „odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů“ není doposud obecně vyložen a nezbytná hloubka politického přesvědčení či intenzita jeho projevování jsou vyhodnocovány případ od případu. Z judikatury Nejvyššího správního soudu lze nicméně vyvodit obecnější závěr, že za zastávání politických názorů je možno považovat jak dlouhodobou politickou činnost, tak i jednorázovou účast na demonstraci. V této souvislosti odkazuje na rozsudek zdejšího soudu sp. zn. 2 Azs 423/2004. Na druhé straně si je stěžovatel vědom i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 Azs 309/2005, které vyznívá, dle jeho mínění, opačně. Dodává, že také Vrchní soud v Praze ve svém dávném rozhodnutí potvrdil, že emigroval-li žadatel pro své politické přesvědčení, musí doložit, že nějaké má, že je schopen je formulovat a prezentovat a že se proto stává ve své domovské zemi vládním úřadům nebo jiným orgánům nepohodlným, a je proto pronásledován. V závěru této stížní námitky stěžovatel tvrdí, že on tuto skutečnost uvedl, ale soud ji vyhodnotil logicky opačně, jako by byl býval o své politické činnost nic nesdělil. Rozhodnutí krajského soudu je z těchto důvodů jednak nezákonné, neboť tato právní otázka byla nesprávně posouzena, a navíc nepřezkoumatelné - vzhledem k nedostatku důvodů rozhodnutí.

Stěžovatel v neposlední řadě namítá, že rozhodnutí krajského soudu je nepřezkoumatelné také kvůli vadě řízení, když krajský soud vedl celé řízení o žalobě v jazyce, jemuž dobře nerozumí. Stěžovatel odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu č. 186/95 a dodává, že v průběhu správního řízení byly všechny úkony činěny za přítomnosti kvalifikovaného tlumočníka, zatímco krajský soud s ním komunikoval výhradně v českém jazyce, kterému dobře nerozumí, a proto nemohl odpovědně uplatňovat svá procesní práva (nerozuměl např. výzvám soudu).

Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popírá její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Odkazuje na správní spis a uzavírá, že stěžovatel nesplňuje podmínky obsažené v ust. § 12, 13 a 14 zákona o azylu; stěžovatel není ve své zemi ohrožen ani skutečnostmi vyjmenovanými v ust. § 91 zákona o azylu. Navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost.

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí krajského soudu bylo vydáno po nabytí účinnosti zákona č. 350/2005 Sb. (tj. po 13. 10. 2005), postupoval zdejší soud již podle s. ř. s. ve znění novelizovaném uvedeným zákonem. Nejvyšší správní soud se proto ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval nejprve otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a je tedy přijatelná. Vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu se zdejší soud podrobně věnoval např. ve svých usneseních ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 1 Azs 13/2006, případně ze dne 4. 5. 2006, sp. zn. 2 Azs 40/2006, (obě dostupná na www.nssoud.cz), kde dospěl k závěru, že „*další případ přijatelnosti kasační*

stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu. b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti…" Právě takové zásadní pochybení zjistil Nejvyšší správní soud v daném případě v postupu krajského soudu, který své rozhodnutí o zamítnutí stěžovatelovy žaloby řádně neodůvodnil, resp. se vůbec nevypořádal se závěrem žalovaného, na němž ten své rozhodnutí o neudělení azylu postavil (podrobněji níže), a kasační stížnost je tedy přijatelná.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního a soudního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 23. 7. 2005 na základě stěžovatelovy žádosti o udělení azylu. V ní a v následném pohovoru uvedl, že jej na Ukrajině pronásleduje místní policie kvůli jeho politickému přesvědčení, od roku 2004 je členem opoziční strany Sjednocená sociálně demokratická strana Ukrajiny, jejichž mítinků a demonstrací na podporu J. se každý měsíc účastnil. Dne 10. 1. 2005 se opět zúčastnil mítinku proti J., na kterém došlo k potyčce, při níž byl spolu s kamarádem P. O. zadržen policií; byl odveden a poté fyzicky napaden, resp. brutálně zbit. Matka jej musela odvést do nemocnice, kde byl deset dní hospitalizován. Dne 18. 2. 2005, když se vracel z práce, byl opět zatčen policií a odvezen i s kolegou P. na policejní stanici, kde byli drženi tři dny a nuceni k přiznání, že psali po budovách hanlivé nápisy proti J., což odmítli. Po propuštění bydleli v pronajatém bytě, u kterého ovšem neustále hlídkovala policie, takže ani nemohli vycházet ven. Odjeli proto na venkov, do vesnice K. Mezitím telefonoval se svými známými v ČR, řekl jim o svých potížích a ti mu poradili, aby Ukrajinu opustil. Požádal proto matku, aby jemu i kamarádovi P. vyřídila vízum do ČR, kde už byl v roce 2004. Z venkova se vrátili zpět domů, do Ž., čekali na vízum a dne 19. 7. 2005 z Ukrajiny odjeli. Do ČR přicestovali přes Polsko dne 20. 7. 2005 autobusem. Ve své žádosti o azyl dále uvedl, že Česká republika je pro něj cílovým státem a že by tu chtěl pracovat. V případě návratu na Ukrajinu se obává represí policie.

Žalovaný se rozhodl stěžovateli azyl neudělit svým výše označeným rozhodnutím ze dne 3. 8. 2005 (doručeném stěžovateli dne 5. 8. 2005), ve kterém mj. konstatoval, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem podání jeho žádosti o udělení azylu byly obavy z dalších možných represí ze strany policie pro jeho politické přesvědčení. Žalovaný ve svém rozhodnutí uvedl, že vzhledem k tomu, že stěžovatel do ČR přicestoval spolu s kamarádem P. O. a o azyl požádal údajně ze stejných důvodů, porovnal správní orgán výpovědi obou žadatelů a zjistil mezi nimi závažné rozpory (jež ve svém rozhodnutí popsal). Vzhledem k těmto zásadním nesrovnalostem nepřiznal žalovaný výpovědi stěžovatele důkazní hodnotu a uzavřel, že se domnívá, že důvody jeho odchodu z vlasti byly odlišné od důvodů uvedených v ust. § 12 zákona o azylu; žadatel tedy nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu podle ust. § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, a proto byla jeho žádost zamítnuta. Žalovaný neshledal na základě sdělených údajů ani důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení azylu podle ust. § 14 zákona o azylu. Žalovaný v neposlední řadě posoudil také

existenci překážek vycestování stěžovatele zpět na Ukrajinu, přičemž vyšel mj. z informací Ministerstva zahraničních věcí ČR, a vyhodnotil, že tyto překážky dány nejsou.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí žalovaného podal stěžovatel dne 10. 8. 2005 žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě. V ní žalovanému vytkl celou řadu pochybení ve správním řízení, jež uvedl obecným odkazem na jednotlivá ustanovení tehdy platného zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění účinném ke dni vydání rozhodnutí (dále jen „správní řád“), a zákona o azylu: mimo jiné, že žalovaný při svém rozhodování nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci; podklady a důkazy, které si opatřil, nebyly úplné; odůvodnění napadeného rozhodnutí nelze považovat za přesvědčivé; a dále se stěžovatel domnívá, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu, minimálně naplnil zákonné důvody pro vztažení překážky vycestování ve smyslu ust. § 91 zákona o azylu. Pokud jde o skutkové důvody, odkázal stěžovatel na svou žádost o udělení azylu, protokol o pohovoru a ostatní spisový materiál. Nad rámec toho pak zopakoval, že z Ukrajiny uprchl, aby se zachránil před politickým pronásledováním státní mocí prostřednictvím policie, opětovně popsal svou účast na projanukovyčovské demonstraci, jeho zadržení, bití, následovanou hospitalizaci, opětovné zadržení a obvinění z psaní hanlivých nápisů po domech, což odmítal přiznat. Doplnil, že na organizace zabývající se na Ukrajině ochranou a dodržováním lidských práv se neobracel, protože jsou projuščenkovské. Do vlasti se vrátit nemůže a domnívá se, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu.

Krajský soud rozhodl o předmětné žalobě shora označeným rozsudkem, jímž ji podle ust. § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl jako nedůvodnou. Shledal totiž, že ze žádosti o udělení azylu ani z obsahu pohovoru nevyplývá, že by stěžovatel ve vlasti vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, nebo že se důvodně obává pronásledování pro zastávání určitých politických názorů ve vlasti, a proto dospěl k závěru, že jeho důvody pro odchod z Ukrajiny nelze podřadit pod důvody uvedené v ust. § 12 zákona o azylu. Soud také konstatoval, že v řízení nebylo prokázáno, že by státní orgány Ukrajiny pronásledovaly občany, kteří se nedopustili trestného činu a že mezinárodní ochrana může být poskytnuta teprve tehdy, když žadatel o azyl využije prostředky, jež mu právní řád jeho vlasti poskytuje. Krajský soud zhodnotil, že stěžovatelovy problémy nebyly v žádném případě motivovány některým z azylově relevantních důvodů, žalovaný tedy rozhodl správně, když stěžovateli neudělil azyl podle ust. § 12 zákona o azylu. Žalovaný dle soudu dospěl také ke správným závěrům ohledně neexistence překážek vycestování a nenaplnění podmínek pro udělení humanitárního azylu podle ust. § 14 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud poté, co zjistil, že kasační stížnost je přípustná a přijatelná, přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel napadá rozhodnutí krajského soudu v prvé řadě proto, že je považuje za nesrozumitelné a nedostatečně odůvodněné. Soud na jedné straně konstatoval, že stěžovatel opustil svou vlast pro problémy z důvodu své politické činnosti, nicméně poté vyhodnotil, že jeho důvody pro odchod z Ukrajiny nelze podřadit pod důvody uvedené v § 12 zákona o azylu; své rozhodnutí, dle názoru stěžovatele, vůbec neodůvodnil - neuvedl, jak k tomuto závěru dospěl, jaké provedl důkazy, jak se vypořádal s jednotlivými žalobními body, apod. Neodůvodněný rozsudek považuje stěžovatel za nezákonný a nepřezkoumatelný.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti předně odkazuje na svoji konstantní judikaturu (např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 4. 12. 2003, sp. zn. 2 Azs 47/2003), podle níž *„za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti, z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto, která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné.“* Z výše provedené rekapitulace je třeba na tomto místě zopakovat závěry krajského soudu, jenž ve svém rozsudku uvedl: *„Ze žádosti o udělení azylu ani z obsahu pohovoru nevyplývá, že by žalobce ve vlasti vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, nebo že se důvodně obává pronásledování z důvodu rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve vlasti. Žalobce tvrdí, že opustil vlast proto, že byl ve dvou případech v rámci předvolební kampaně na Ukrajině šikanován v souvislosti s jeho činností ve Sjednocené sociálně-demokratické straně Ukrajiny. Policií byl propuštěn po třech dnech z příkazu soudkyně, ale obával se, že by se situace mohla opakovat. Soud tedy dospěl k závěru, že důvody žalobce pro odchod z vlasti nelze podřadit pod důvody uvedené v ust. § 12 zákona o azylu.“* Zdejší soud, ve shodě se stěžovatelem, nicméně nepovažuje takovéto odůvodnění za dostatečné, neboť krajský soud vůbec nevysvětlil, proč nepovažuje žalobcem uváděné důvody pro odchod z Ukrajiny za azylově relevantní; jeho kusé konstatování je naopak třeba konfrontovat s jasným a vcelku podrobným odůvodněním žalovaného, jenž své rozhodnutí o zamítnutí stěžovatelovy azylové žádosti vysvětlil následovně: *„Žadatel v průběhu řízení popsal důvody, které ho přiměly opustit vlast, a to pronásledování policií pro své politické přesvědčení. Vypověděl, že společně s kamarádem O. P. současně vstoupili do Sjednocené sociálně demokratické strany Ukrajiny, spolu se dne 10. 1. 2005 zúčastnili mítinku, po kterém byli oba zadrženi policií a zbiti tak, že se museli léčit v nemocnici. Spolu byli přítomni i u druhého konfliktu s policií, kdy byli obviněni z psaní hanlivých nápisů proti prezidentu J. Správní orgán porovnal výpovědi žadatele a jeho přítele O., taktéž žadatele o udělení azylu, a zjistil mezi nimi závažné rozpory. Oba odlišně popsali průběh svého vstupu do strany i místo sídla uvedené politické strany, naprosto jiné údaje uvedli o místu a době konání mítinku dne 10. 1. 2005 i o následném zadržení policií. Neshodli se ani v údajích o propuštění z policejní stanice či pobytu v nemocnici. Zcela rozdílně rovněž popsali potíže s policií při svém druhém zadržení. Na základě výše uvedených zásadních rozporů a nesrovnalostí nepřiznal správní orgán jeho výpovědi důkazní hodnotu a domnívá se, že důvody jeho odchodu z vlasti byly odlišné od důvodů uvedených v ust. § 12 zákona o azylu. Správní orgán rozhodující ve věci tak na základě provedeného správního řízení shledal, že žadatel nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a), b) zákona o azylu, a azyl se tedy neuděluje.“*

Nejvyšší správní soud proto považuje za nutné krajskému soudu vytknout, že shora citované zjištění správního orgánu při svém rozhodování zcela pominul, ačkoliv žalovaný právě z důvodu zpochybnění pravdivosti stěžovatelovy výpovědi jeho žádost o udělení azylu zamítl. Jinak řečeno, zatímco ratio decidendi rozhodnutí žalovaného bylo založeno na podrobně odůvodněné nevěrohodnosti tvrzení stěžovatele ve správním řízení; krajský soud tuto podstatu věci vůbec nezaregistroval, když dospěl k závěru, že stěžovatelem tvrzené důvody nejsou azylově relevantní, což navíc nikterak neodůvodnil.

Je vhodné připomenout, že k těmto otázkám se již několikrát vyjadřoval Nejvyšší správní soud, když např. ve svém rozhodnutí ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. 6 Azs 50/2003, vyložil, že *„v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi.*

Za této situace je nutné při hodnocení důkazů vzít v úvahu také způsob výkonu státní moci v zemi původu, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mohou mít vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Taková výhrada pochybnosti se uplatní ve prospěch žadatele například tam, kde z dalších důkazů plyne, že stav dodržování lidských práv v zemi původu je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizení osob, častému používání mučení. Naopak, je-li země původu žadatele o azyl právním státem s demokratickým režimem, je na žadateli o azyl, aby věrohodně doložil, že je skutečně pronásledován." Obdobně také v rozsudku ze dne 11. 5. 2005, sp. zn 3 Azs 246/2004: *„Není v rozporu se zásadami správního řízení (§ 3 správního řádu) ani s konkrétními povinnostmi správního orgánu při zajišťování podkladů pro vydání rozhodnutí (např. § 32 odst. 1 správního řádu), jestliže správní orgán při zjišťování skutkového stavu neuzná či zpochybní některá tvrzení účastníka řízení, jež nelze jinak ověřit nebo jež lze ověřit jen s mimořádnými obtížemi, jestliže se jiná tvrzení účastníka, jež mají z hlediska předmětu řízení zásadní význam, ukázala být nepravdivá nebo zásadním způsobem vnitřně rozporná."* Krajský soud sice ve svém rozhodnutí také konstatoval, že z informací o Ukrajině vyplývá, že v této zemi nelze hovořit o diskriminaci osob pro jejich politické přesvědčení, že ústavou je zřízena funkce ochránce lidských práv jako nezávislého ombudsmana, kterému mohou všichni občané adresovat své stížnosti proti postupu orgánů státní moci, a pokud by nebyl ukrajinský občan spokojen s jednáním policistů či byla-li by jeho stížnost odmítnuta, může se obrátit se stížností na policejní postup ke Generální prokuratuře, ministerstvu vnitra či na Úřad pro boj s korupcí a organizovanou zločinností, případně na soud, ombudsmana, apod.; dále dodal, že „*…ani snaha o legalizaci pobytu v ČR nemůže být řešena prostřednictvím azylového řízení. V řízení nebylo prokázáno, že by státní orgány Ukrajiny pronásledovaly občany, kteří se nedopustili trestného činu. Mezinárodní ochrana může být poskytnuta teprve tehdy, když žadatel o azyl využije prostředky, jež mu právní řád jeho vlasti poskytuje, nebo jestliže mu ochrana byla odepřena, což není případ žalobce. Správní orgán při vydání svého rozhodnutí všechny tyto skutečnosti vyhodnotil, vycházel ze sdělení, které žalobce uvedl ve správním řízení, při tom žalobci umožnil, aby navrhoval doplnění řízení, což neučinil."* Nicméně tyto dílčí závěry krajského soudu nemohou zakrýt jeho základní pochybení, když naprosto opomenul prvotní důvod, pro nějž nebyl stěžovateli azyl udělen – tedy skutečnost, že žalovaný jeho výpovědi nepřiznal důkazní hodnotu. Takovéto rozhodnutí soudu je třeba považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; kasační stížnost je proto důvodná.

Nejvyšší správní soud nad rámec potřebného odůvodnění pro úplnost posoudil i další dvě stížní námitky.

Stěžovatel dále namítá, že žalovaný i krajský soud nesprávně vyložili ust. § 12 zákona o azylu, když vyhodnotili, že se v jeho případě nejedná o politické pronásledování. Nejvyšší správní soud proto považuje za vhodné připomenout několik svých rozhodnutí, v nichž se vyjadřoval k pojmu politické pronásledování, resp. k odůvodněnému strachu z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů. Ve svém rozhodnutí ze dne 20. 10. 2006, sp. zn. 5 Azs 309/2005, na které upozornil také stěžovatel, zdejší soud mj. uvedl: *„V posuzované věci je třeba připustit, že stěžovatelkou uváděné důvody (mimo důvodů ekonomických) od počátku řízení o azylu měly politický podtext, když uváděla, že měla v zemi původu problémy s policií za šíření opozičních letáků a nepovolenou účast na demonstraci. Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje na názor vyslovený v rozsudku Vrchního soudu v Praze ve věci vedené pod sp. zn. 6 A 510/93, podle něhož, tvrdí-li žadatel, že emigroval pro odůvodněný strach z pronásledování pro své politické přesvědčení, je přinejmenším zapotřebí, aby byl schopen doložit, že vůbec nějaké politické*

přesvědčení má, že je schopen je formulovat a prezentovat, a stává se proto ve své domovské zemi vládním úřadům nebo jiným vlivným místům nepohodlným, je proto pronásledován a nebo lze takové pronásledování důvodně očekávat a to – byť spíše výjimečně – i v případě, že dosud své politické přesvědčení v zemi původu neprojevil. Projevení politických názorů účastí na demonstraci nelze samo o sobě, bez existence cíleného, státní mocí prováděného či podporovaného pronásledování jejich účastníků, ještě považovat za zastávání politických práv a svobod." Stěžovatel také odkázal na dřívější rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. 2 Azs 423/2004, s tím, že tyto dva právní názory téhož soudu si odporují, hodnotí obdobnou situaci rozdílně. S tímto názorem se zdejší soud neztotožňuje, protože v každém případě se naopak jednalo o skutkově odlišnou situaci: v první, výše citované kauze vystupovala běloruská stěžovatelka aktivně proti prezidentu L., distribuovala opoziční letáky, účastnila se demonstrací, jedenkrát byla zatčena, nicméně ještě tentýž večer propuštěna; na druhé předvolání se již na policii nedostavila a odešla ze země. Nejvyšší správní soud v tomto případě souhlasil se správním orgánem, který usoudil, že v činnosti stěžovatelky nelze spatřovat zásadní směřování k uplatňování politických práv a svobod, neboť potíže stěžovatelky z důvodů agitace v předvolební kampani nebyly natolik intenzivní a opakované, aby je bylo možno za pronásledování považovat. V druhém zmiňovaném případě (sp. zn. 2 Azs 423/2004), kdy naopak došlo k únosu stěžovatele, zdejší soud uvedl, že *„se nelze ztotožnit ani s názorem krajského soudu, resp. žalovaného, že by důvodem tohoto pronásledování nebylo uplatňování politických práv stěžovatelem. Je zcela zjevné, že důvodem jeho únosu osobami jednajícími v zájmu tehdejšího ukrajinského režimu, byla stěžovatelova účast na demonstraci proti prezidentu K., jíž se stěžovatel zúčastnil a při níž držel podle svých tvrzení plakát protikučmovského obsahu. Takové jednání je nutno považovat za uplatnění stěžovatelových politických práv, tedy za projev zastávání určitých politických názorů ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu. Účast na protirežimní demonstraci je rozhodně uplatněním svobody shromažďovací a svobody projevu jako základních politických práv uznávaných v euroatlantickém prostoru již od dob osvícenství. Nic na tom nemůže změnit ani fakt, že se jedná o účast ojedinělou a neplánovanou v dostatečném předstihu. Smyslem institutu azylu a zákona o azylu jako jeho objektivní realizace v českém právním řádu není pouze chránit systematické až celoživotní disidenty, ale všechny, kteří jsou ve své zemi původu ohrožováni za uplatňování či uplatnění svých politických práv."* Tento případ se může na první pohled jevit do značné míry podobný právě posuzované kauze, zásadní rozdíl ovšem spočívá v tom, že Nejvyšší správní soud tehdy hned v úvodu svého rozsudku konstatoval, že ani správní orgán ani krajský soud nezpochybnili pravdivost stěžovatelova příběhu.

V neposlední řadě pak Nejvyšší správní soud poukazuje na svůj rozsudek ze dne 24. 11. 2005, sp. zn. 4 Azs 76/2005: *„Pokud v zemi, v níž byl žadatel pronásledován pro své aktivní politické postoje, dojde k takové změně politické situace, že tvrzená perzekuce již nadále nehrozí, odpadá v takovém případě i potřeba mezinárodní ochrany formou azylu."*

Ke třetí a poslední stěžovatelově námitce, že rozhodnutí krajského soudu je nepřezkoumatelné také díky vadě řízení, když celé řízení o žalobě bylo vedeno v jazyce, jemuž dobře nerozumí, Nejvyšší správní soud opět pouze pro úplnost konstatuje, že se otázkou takto zdůvodněné kasační stížnosti již dostatečně zabýval např. ve svém rozsudku ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 6 Azs 10/2003, kde uvedl: *„Reaguje-li cizinec v řízení před soudem na úkony soudu činěné v českém jazyce svými podáními činěnými rovněž v českém jazyce, nejsou dány důvody stanovené v § 18 odst. 2 o. s. ř. pro ustanovení tlumočníka, neboť toho není potřeba."* Obdobně také v rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 21. 7. 2005, sp. zn. 6 Azs 380/2004: *„Povinnost ustanovit tlumočníka vzniká soudu pouze tehdy, pokud by účastník řízení pro jazykovou bariéru nemohl účinně obhajovat svá práva*

v řízení před soudem. Potřeba tlumočníka musí být zcela zjevná a musí z řízení vyplynout sama, soud tedy aktivně nezjišťuje, zda jsou naplněny podmínky stanovené v § 18 odst. 2 o. s. ř.“ Tato námitka proto zjevně nemůže být shledána důvodnou.

Vzhledem k výše uvedenému nezbývá Nejvyššímu správnímu soudu než konstatovat, že se krajský soud v projednávané věci dopustil zásadního pochybení, které způsobilo nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; kasační stížnost proto považuje Nejvyšší správní soud za důvodnou, napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušuje a věc mu vrací k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti ve smyslu § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. listopadu 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu